

staatsbosbeheer

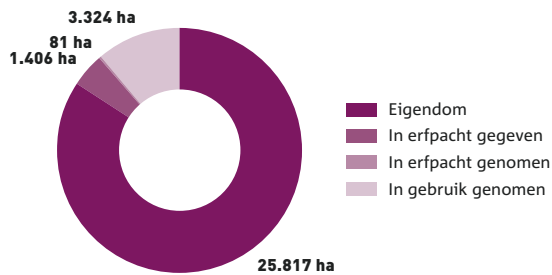
Staatsbosbeheer in de Zuidwestelijke Delta

Natuur om van te genieten | Jaaroverzicht 2022

Staatsbosbeheer laat mensen genieten van wat de Zuidwestelijke Delta te bieden heeft. Daarom investeren we in natuur, recreatie, educatie, cultuur, zorg en participatie. Onze natuurterreinen zijn voor de regio van grote betekenis. In dit jaaroverzicht belichten we een kleine greep uit ons werk in de Zuidwestelijke Delta.

Resultaten beheer, essentaksterfte andere (bomen)ziekten

Staatsbosbeheer beheert het groene erfgoed van Nederland; 270.000 hectare natuur die we beschermen, die je kunt beleven en die we samen met en voor anderen duurzaam benutten. In de Zuidwestelijke Delta beheren we ruim 29.000 hectare aan schorren, slikken, kreken, kwelders, graslanden, gorzen, dijken, polders, bossen, wateren en duinen, maar ook monumenten, buitenplaatsen en recreatiegebieden.

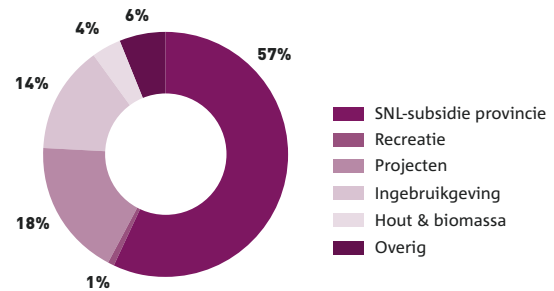

Grondpositie Staatsbosbeheer Zuidwestelijke Delta 2022

Ruim 100 medewerkers doen met veel plezier hun werk, verdeeld over vijf beheerteams en een team advies & projecten. Zij houden zich dagelijks bezig met kwetsbare graslanden maaien, graasdieren verzorgen, recreatieve voorzieningen onderhouden, aannemers inhuren en begeleiden, bosonderhoudswerkzaamheden, voorlichting geven, toezicht en handhaving, inrichtings- of natuurherstelprojecten realiseren, flora en fauna inventariseren en monitoren, samenwerken met vrijwilligers en zorginstellingen, toestemmingen of vergunningen verlenen, percelen verhuren of verpachten, meedenken over beleidsplannen en belangen behartigen van biodiversiteit en natuur. Ongeveer 17.000 hectare van deze natuur valt binnen het Natuurnetwerk Nederland. Per jaar ontvangt Staatsbosbeheer hiervoor subsidie Natuur & Landschap

Beheerwerkzaamheden per boot

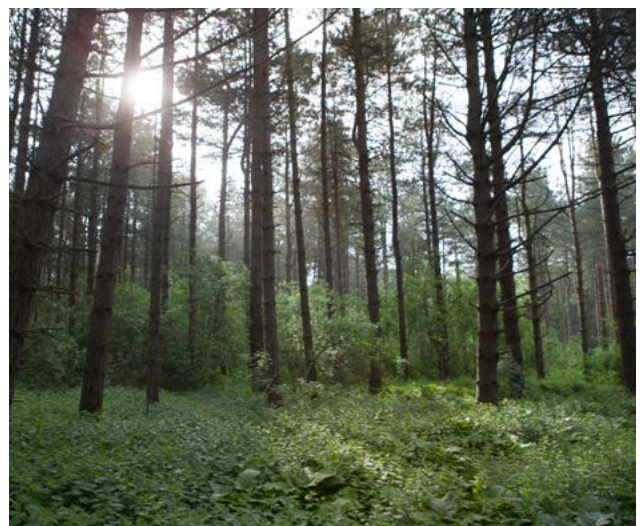

Verhouding van de inkomsten Staatsbosbeheer Zuidwestelijke Delta 2022

(SNL). Voor het beheer van de andere gebieden maken we afspraken met provincies, gemeenten, ondernemers of andere samenwerkingspartners zoals Rijkswaterstaat. In 2022 hadden we, naast het reguliere, geplande werk, te maken met droogte. Daardoor werden bijvoorbeeld broedvogeleilanden bereikbaar voor predatoren en konden kuikens weinig voedsel vinden. Ook moesten we, in overleg met de NVWA, in diverse gebieden vogels ruimen in verband met vogelgriep. In onze bossen voerden we dunningen of bosverjonging uit, zodat er ruimte ontstaat voor jonge en nieuwe bomen. De essentaksterfte noopte ons om gevaarlijke bomen te verwijderen en daarvoor verschillende andere soorten terug te planten. Daarmee ontstaat een klimaatbestendige groene omgeving waar mens, natuur en biodiversiteit van profiteren. Bezoekers weten onze gebieden goed te vinden en sinds corona zien we een stijging in bezoekersaantallen en nieuwe recreatievormen. Ook in 2022 waren onze gebieden het decor voor vele evenementen en activiteiten.

Natuurherstel en Programma Natuur

Natuur en klimaat staan onder druk. Als antwoord hierop zijn de afgelopen jaren ook in onze gebieden diverse programma's en projecten gestart. Denk aan het verwijderen van opslag in duingebieden, bestrijding van exoten

Bos in Zeewu-Vlaanderen

Geitenhouderij, met kruidrijk gras

Grevelingen - Slikken van Flakkee

in duinbossen, inzet van begrazingskuddes, verbetering van leefgebied voor kustbroedvogels en onderzoek naar verbetering van abiotiek (de niet-levende elementen van de leefomgeving, zoals water, bodem, klimaat). Daarnaast nemen we deel aan programma's van provincies en gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Daarmee dragen we bij aan het opstellen van gebiedsprogramma's.

Overige strategische programma's

In de Zuidwestelijke Delta maken wij ons sterk voor thema's als CO₂-opslag, natuurinclusieve landbouw en klimaatbuffers.

Nieuw bos

Staatsbosbeheer wil landelijk 5.000 hectare extra bos aanplanten om CO₂ op te slaan en vast te houden. In de Zuidwestelijke Delta zien we hiervoor vooral kansen in het midden van Zeeuws-Vlaanderen, delen van Goeree-Overflakkee en op het eiland van Dordt. Samen met partners gaan we hier bossen uitbreiden in bestaande en nieuwe natuur.

Kilmaat

Klimaatverandering leidt tot een stijgende zeespiegel, meer hitte, droogte en vaker hoog water in de rivieren. Daarom werken wij aan een gezond bodemleven, grondwaterpeil en een gevarieerde begroeiing in onze natuurgebieden, zodat ze beter water kunnen bergen en bestand zijn tegen weersextremen.

Natuurinclusieve landbouw

Als grootste terreinbeheerder van Nederland heeft Staatsbosbeheer bij uitstek de mogelijkheid om bij te dragen aan de verduurzaming van de landbouw. Wij helpen agrarische ondernemers om over te schakelen op natuurinclusieve landbouw: duurzame landbouw, waar zowel voedselproductie als natuur, landschap en biodiversiteit wel bij

varen. In 2021 tekende vleesveehouderij Hof de Eendragt als eerste Zeeuwse bedrijf een overeenkomst met Staatsbosbeheer. Deze ondernemer pacht Staatsbosbeheerterrein en houdt in z'n bedrijfsvoering rekening met de natuur van de naastgelegen Margarethapolder. In 2021 volgde ook biologisch akkerbouw- en geitenmelkbedrijf De Korenschoof. Helaas konden we in 2022 geen nieuwe natuurinclusieve contracten afsluiten in de Zuidwestelijke Delta, maar we zien kansen op Schouwen-Duiveland, Tholen, Goeree-Overflakkee en in de Hoeksche Waard. Lees hier het achtergrondverhaal <https://ap.lc/iOlyT>

Natuurwinststrategie deltanatuur

Nederland is met recht een 'deltaland'. Eeuwenlang heeft de mens de natuurlijke dynamiek van het water en de natuur proberen te bedwingen om veiligheid en economische activiteit mogelijk te maken. Dit heeft het kenmerkende Hollandse delta- en rivierenlandschap opgeleverd waar we trots op mogen zijn. Maar inmiddels zien we in dat het gebrek aan natuurlijke dynamiek de weerbaarheid en ruimtelijke en ecologische kwaliteit van natuur en landschap ernstig verstoort. Zo kunnen we de hoge stikstofdepositie en vervuiling van onze wateren maar moeilijk oplossen. En hebben we door klimaatverandering steeds vaker te maken met wateroverlast en overstromingen, hitte en droogte. Daarom werkt Staatsbosbeheer aan een toekomstbestendige delta, waar meer ruimte is voor de natuur en natuurlijke dynamiek van de delta en rivieren. Waar veiligheid op een adaptieve manier mee kan bewegen met klimaatverandering en er ruimte is voor passende duurzame economische activiteiten en ecosysteemdiensten. Dat doen we vanuit onze visie Natuurwinststrategie, een krachtige nature-based solution die we in 2022 – 25 jaar na de voltooiing van de Deltawerken – presenteerden. Daarin pleiten we voor herstel van ecosystemen en de abiotiek van de delta en het rivierenlandschap, als onderlegger voor een duurzame economie van de toekomst en een veerkrachtige, klimaatbestendige

Opruimactie Biesbosch

delta. Wij gaan graag met omgevingspartijen in gesprek om vanuit deze visie ook andere functies van de deltanatuur uit te werken en samen het landschap van de toekomst vorm te geven. Op onze website <https://ap.lc/iuSnC> vindt u de Natuurwinststrategie deltanatuur.

25 jaar na de voltooiing van de deltawerken presenteerde Staatsbosbeheer in 2022 deze nieuwe ecologische strategie voor de Zuidwestelijke Delta. Nieuwsgierig? Bekijk de video op <https://ap.lc/XnpRN>

Samen voor de delta

Samenwerken is elkaar versterken, daar geloven wij heilig in. Samen leer en weet je meer, creëer je kansen om je doelen te bereiken. Daarom werken we op het gebied van beleid en strategie nauw samen met onder meer de regiegroep Zuidwestelijke Delta, Kenniscommunity Oosterschelde en Coalitie Delta Natuurlijk. Ter versterking van het netwerk hebben we in 2022 met andere natuurpartijen een veldbezoek gebracht aan de Brabantse Wal en Ruikbeke (België) en kennis uitgewisseld. Voor uitvoering van ons werk en projecten werken we samen met onder meer De Zeeuwse Natuur, faunabeheereenheid Zeeland en Waterschap Hollandse Delta. En natuurlijk maken we afspraken met gemeenten in de Zuidwestelijke Delta voor beheer van terreinen of gezamenlijke uitvoering van bijvoorbeeld toezicht en handhaving, of het opruimen van zwerfafval. Kijk voor meer informatie over dit project op <https://ap.lc/JZOym>

Weidevogels in Oudeland van Strijen

Weidevogels hebben drassig leefgebied nodig; plassen waar insecten leven en een vochtige bodem waaruit ze gemakkelijk bodemdierpjes kunnen halen. Daarvan was in natuurgebied Oudeland van Strijen, met zijn lage grondwaterpeil, geen sprake. Maar daar komt verandering in! Waterschap Hollandse Delta en Staatsbosbeheer werken

samen aan verbetering van de waterhuishouding in dit gebied. Met waterhuishoudkundige en infrastructurele werkzaamheden passen we de waterhuishouding aan, zodat de ideale plas-drasomstandigheden voor weidevogels ontstaat. Daar profiteren soorten als de kievit en grutto van. Op 25 april verzorgden Simone Steendijk, secretaris-directeur van Waterschap Hollandse Delta en Sandra den Adel, provinciehoofd Staatsbosbeheer, de aftrap van de werkzaamheden voor de komende jaren. De boswachter schreef hierover een boswachtersblog op <https://ap.lc/Sqblr>

PAGW preverkenning Biesbosch Rijn-Maasmonding

Met het investeringsprogramma Programmatische Aanpak Grote Wateren, willen de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), een duurzaam robuuste en veerkrachtige delta ontwikkelen. Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer en RVO geven samen uitvoering aan het programma. Voor het gebied Biesbosch Rijn-Maasmonding is in het voorjaar van 2022 een 'preverkenning' gestart. Daarin stellen we gezamenlijk een ecologische analyse en de ecologische opgave op, waarbij we onder meer kijken naar de consequenties van het intensieve gebruik van het gebied op de natuur. Dit vormt de basis voor concrete maatregelen die bijdragen aan een duurzaam ecologisch systeem. Eind 2024 is de preverkenning afgerond en bespreken we de resultaten met belanghebbenden. Overigens reikt de scope van deze natuurambitie tot 2050, met een doorkijk naar 2100. Hierover meer op de website <https://ap.lc/rTBs5>

Samen sterk in toezicht en handhaving

Mensen weten onze natuurgebieden in de Zuidwestelijke Delta steeds beter te vinden. Zeker sinds de coronajaren zien we de recreatiedruk en het gebruik van onze terreinen toenemen. Niet alleen nieuwe groepen recreanten en watersporters weten ons te vinden, ook zien we steeds

Oefening in gemeente Hardinxveld-Giessendam

meer (grof)vuil- en afvaldumping, ondermijnende activiteiten, hennepcultuur, stroperij, beschadiging en vernieling. Dat vraagt om handhaving en toezicht en extra inzet, zoals de integrale acties in de Grevelingen, Biesbosch, het Haringvliet en het Veerse Meer. We werken daarbij nauw samen met politie, RUD, omgevingsdienst en Rijkswaterstaat. De teller stond in 2022 op 1912 constateringen, waarvan 467 waarschuwingen en 232 proces-verbalen. Tijdens de grote brand in het duingebied bij de Brouwersdam in de Grevelingen werkten we samen met Defensie en sindsdien is de samenwerking met veiligheidsregio's opgeschroefd om de natuurbrandrisico's goed in kaart te brengen. Ook crisismanagement staat op de agenda; met kennis en expertise dragen we bij aan grootschalige landelijke oefeningen, zoals in de gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Binnenwerk = duurzaam buitenwerk

Staatsbosbeheer heeft een belangrijke maatschappelijke taak. Die geven we onder meer vorm in onze samenwerking met Binnenwerk, onderdeel van het Ministerie van BZK. Deze organisatie creëert in het kader van de Partici-

patiewet duurzame banen voor mensen met een arbeidsbeperking. In Zeeland en in de Zuid-Hollandse Delta zijn drie Binnenwerkteams actief – eind december ging het derde team van start in de Grevelingen. De 24 Binnenwerkers helpen met allerlei klusjes bij natuur- en recreatiebeheer, onder leiding van drie vaste begeleiders. Zo maaien en harken ze onder meer het riet af, verwijderen boomkorven en onderhouden vogelhutten. We zijn heel blij met de extra handen en het enthousiasme!

Samenwerking in de Noordwaard

Een natuurrijke en veilige Noordwaard, dat is wat Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat voor ogen hebben. De Noordwaard, midden in de Biesbosch, is populair onder recreanten, en sinds de inrichting als overstroomgebied in 2015 ontwikkelt ook de natuur zich voorspoedig. Zeldzame moerasvogels als de roerdomp en porseleinhoen, weidevogels zoals grutto, veldleeuwerik en de visarend hebben er hun thuis. Ook is de Noordwaard een belangrijke kraamkamer voor jonge vis. Dat willen we graag zo houden, mét behoud van de waterveiligheid.

Wilgen knotten, Binnenwerk

Hoogwaterstand in de Noordwaard

Haven van Bommenede 1
4316 PC Zonnemaire
Telefoon: 0111 401 453
staatsbosbeheer.nl

Stervende grote stern ten gevolge van vogelgriep

Daarom werken we nauw samen met Rijkswaterstaat en tekenden we in januari 2022 een samenwerkingsovereenkomst voor de komende 10 jaar. Rijkswaterstaat blijft zorgen voor het technisch beheer en Staatsbosbeheer verzorgt het natuur- en vegetatiebeheer. Meer hierover leest u op <https://ap.lc/8hf8q>

Vogelgriep in de delta

Vogelgriep lijkt tegenwoordig een blijvertje. Trof de ziekte in de winter 2021-2022 vooral vele brandganzen, grauwe ganzen en andere watervogels, deze zomer hield ze huis onder kolonies kustbroedvogels. Met name grote sterns werden slachtoffer; dagelijks telden we in de delta en op de Wadden enorme aantallen dode vogels. Naar schatting is 50-60 procent van de Noordwest-Europese populatie verdwenen en herstel zal naar verwachting lang gaan duren. De vogelgriep raakte ook andere kustbroedvogels, zoals visdief, grote en kleine mantelmeeuw en zilvermeeuw. Meer hierover leest u op <https://ap.lc/Fbwb6>

Broedvogels profiteren van opknapbeurt

In samenwerking met Vogelbescherming en de provincie Zeeland is natuurgebied Noordervroon bij Westkapelle opgeknappt. De eilandjes werden kaal gemaakt en afgegraven tot net boven het wateroppervlak. Door een hoger waterpeil komt het eiland onder water te staan en groeit het niet meer dicht. Ook is een elektrisch raster aangelegd om vossen te weren. Succesvolle maatregelen, zo bleek tijdens het broedseizoen; vogelwerkgroep en Delta Milieu-projecten telden meer broedvogels, onder meer 36 paar kluten en 26 paar dwergsterns.

Boswachter Karel Leeftink (ging in 2022 met pensioen)

Volg ons op de boswachtersblogs

De boswachters van Staatsbosbeheer bloggen over de natuur in hun gebieden en vertellen verhalen uit de praktijk. Belanghebbenden, geïnteresseerden en omwonenden kunnen zich abonneren op totaal 23 boswachtersblogs. Volg ons ook in de Zuidwestelijke Delta.

Boswachtersblog
Zeeland

Boswachtersblog
Zuid-Hollandse Delta

Boswachtersblog
Biesbosch

Meer cijfers en feiten op: <https://ap.lc/Dednt>

Vossen zijn een bedreiging voor groundbroeders